

↑ **TORGHANDEL.** Priserna är mycket låga i Albanien och Tiranans marknader lockar med frukt och grönt.

↘ **SYMBOL.** Den 12 meter höga statyn Moder Albanien vakar över runt 28 000 partisaners gravar på Martyrkyrkogården.

↓ ↓ **TRIVS.** Finländarna Timo och Erja Mannonen rekommenderar varmt Albanien som turistmål.

Albanien har öppnat sina dörrar

Under kommunisttiden var Albanien närmast hermetiskt tillslutet och ytterst få turister släpptes in. Nu öppnar det lilla bergslandet upp sig mot omvärlden och huvudstaden Tirana lockar med exotiska sevärdheter samt otroligt låga priser.

Det första som möter ens syn när man stiger ut ur planet på Moder Teresa-flygplatsen utanför Tirana är de jättelika bergen. Ungefär 75 procent av Albanien består av berg och kullar.

Passkontrollen löper smidigt och den unga, kvinnliga kontrollanten lämnar med ett leende tillbaka resedokumentet och önskar *Welcome to Albania!*

Taxichauffören är en ung man, som genast ber om ursäkt för sin bristfälliga engelska.

– Jag är högskoleutbildad men här råder stor arbetslöshet så nu sitter jag istället bakom ratten, förklarar han och vill bjuda på en cigarett.

När vi kommit fram till Skanderbegtorget i centrala Tirana utbrister vår chaufför:

– Han är vår, alla albaners hjälte! Men kommunistledaren **Enver Hoxha** då?

– No good, han stängde i decennier inne folket och lät dem inte få någon information från omvärlden.

Vårt hotell visar sig vara enkelt, men rent och snyggt. I receptionen talar man engelska och med rumsnyckeln följer en wifi-kod.

Nästa morgons frukost är även den enkel, men helt ok, och så är det dags att ge sig ut och upptäcka en för över 99,9 procent av alla finländare helt okänd stad...

En lämplig utgångsplats är just det spaciösa torg där Skanderbeg står staty.

Gjergj Kastrioti, som han egentligen hette, ledde det albanska försvaret mot Ottomanska riket 1444–1468 och förärades därför statusen av en krigshjälte.

Byggnaden med för en utlänning exotisk väggmosaik i realsocialistisk stil är Historiska museet och här bör man definitivt reservera en eller ett par timmar. Texterna är nästan uteslutande på albanska, så ska man få ut maximalt krävs en guide.

Museet berättar landets historia – från den illyriska tiden (ung 200 f. Kr) till nutid. Envåldshärskaren **En-**

ver Hoxha, som styrde från 1944 och fram till sin död 1985, har placerats i skamvrån, det vill säga avdelningen "Det kommunistiska förtryckets tid".

Invid Skanderbegtorget ligger också ett annat absolut måste, Et'hem Bey-moskén. Som muslimsk tradition bjuder görs här böneutrop fem gånger om dagen. Vi har turen att besöka moskén just när den albanske imamen i mikrofon läser *Salat Al-Asr*, eftermiddagsbönen.

– Utländska besökare är varmt välkomna till vår moské, förklarar han för oss efteråt och berättar att han lärt sig arabiska här i Tirana och naturligtvis har han gjort en pilgrimsresa till Mecka.

Enver Hoxha brukade skrodera om att han skapat världens enda ateistiska stat. Efter kommunismens fall i början av 90-talet blev offentlig religionsutövning åter tillåten och i en folkräkning 2011 bekände sig 57 procent av albanerna till islam, medan knappt 20 procent sade sig vara kristna av olika schatteringar (övriga var olika mindre samfund samt ateister).

I Tirana ser man dock få yttre attribut som skulle skvallra om religionstillhörighet och för oss västerlänningar serveras superbilleg alkohol här i parti och minut.

– Även om en majoritet av oss är muslimer är det ganska få som utövar religionen aktivt. Och vi är som

↑ **BRUK IGEN.** Et'hem Bey-moskén, invid Skanderbegtorget, stod klar runt 1820. Under kommunismen var den stängd men återöppnades 1991.

← **NATUR.** Den albanska terrängen är mycket bergig och flera berg höjer sig mer än 2 000 meter över havet.

”Folk är väldigt ärliga. Du blir inte lurad av taxichauffören och lämnar du litet dricks på restaurangen kommer kyparen ofta och vill försäkra sig om att det verkligen var med avsikt.

Lars-Johan Söderberg
Rikssvensk Tiranabo

Karta maps4news.com/@HERE HBL

folk ganska pragmatiska av oss, förklarar **Jimmy Lama**, en medelålders alban som driver egen turistfirma med säte i Tirana.

Intill moskén finns Tiranans klocktorn, färdigställt på 1820-talet och något av en symbol för staden.

– Vissa dagar i veckan är det möjligt för turister att gå upp i tornet, berättar Jimmy Lama.

Kompakt centrum

Till Tiranans fördelar hör att staden bara har drygt 610 000 invånare, enligt en folkräkning 2015. Stadskärnan är relativt kompakt och det är gångavstånd till de flesta sevärdheter.

Från Skanderbegtorget är det ba-

ra några minuters promenad, ned i riktning mot floden Lana, till den lummiga Rinia-parken och något som kallas Taiwan-komplexet. Här finns ett antal restauranger, barer, casino med mera.

I trädgården spelar en fontän och vackra dagar eller kvällar (Albanien har sommar halva året) är det härligt att sitta här med ett ölstop för några futtiga euro och koppla av.

– Det finns flera teorier om varför platsen kallas Taiwan-komplexet. En har att göra med att Hoxha, efter att ha brutit med kineserna, för att irriteras dem lät Albanien erkänna Taiwan, förklarar Jimmy Lama med ett leende.

Enligt honom var det först runt 2005 som turismen på allvar satte igång i Albanien. Ett problem är fortfarande infrastrukturen och den ibland bristfälliga servicen.

– Jag brukar säga att Albanien har ett oförtjänt dåligt rykte. Här är i själva verket väldigt lugnt och trevligt, säger rikssvensken **Lars-Johan Söderberg** som sedan två år tillbaka bor i Tirana med fru och son.

– Folk är väldigt ärliga. Du blir inte lurad av taxichauffören och lämnar du litet dricks på restaurangen kommer kyparen ofta och vill försäkra sig om att det verkligen var med avsikt.

Albaniens övergång från socia-

lism till marknadsekonomi har varit skakig och innehållit många bakslag. I Tirana ser man dock numera få spår av Hoxha-tiden.

I början av 2000-talet ledde dåvarande borgmästaren **Edi Rama** ett initiativ där man målade om stadens gråa byggnader i gladare färger.

Västerlänningar är ännu ett rätt sällsynt inslag i gatubilden, men mitt i staden stöter vi på **Timo** och **Erja Mannonen** från Esbo.

– Vi är ganska vana resenärer och var nyfikna på Albanien. Flyg och hotell köpte vi via nätet. Man känner sig som besökare väldigt tryggt här och albanerna är mycket gästvänliga, förklarar de när HBL bjuder på

varsitt glas Tirana Beer på en enkel uteservering.

Har ni tips till läsarna?

– Vi gjorde en utflykt med minibus till den historiska staden Kruje, några timmar härifrån. Det var fint med gamla befästningar.

– Ett tips här i Tirana är bulevarden från Skanderbegtorget till Moders Teresas torg. Den är ritad av italienska arkitekter och har många fina byggnader.

Något man inte får och heller knappast kan missa i Tirana är de så kallade Blok-kvarteren, belägna

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA

Resor

på andra sidan floden från Skanderbegtorget räknat.

Det är numera Tiranans absoluta nöjescentrum, med ett mycket stort utbud av restauranger, barer etc.

Här finns också en väldigt speciell sevärdhet.

– Kör oss till Onkeln! uppmanar Jimmy Lama taxichauffören och efter att ha betalt mindre än tre euro för fem minuters färd släpps vi så av utanför en ståtlig byggnad.

– Här, säger vår albanske ledsagare, bodde Enver Hoxha i ett palats med 20 rum plus sju badrum. Övriga partitoppar bodde intill och i de påföljande husen fanns Sigurimi, säkerhetstjänsten, som såg till att hålla ledarna avskilda från folket.

Det är en lätt bisarr upplevelse, och härifrån går vi några minuter till fots och når Sky Tower. Uppe i den 17 våningar höga byggnadens roterande bar har vi en utmärkt utsikt över hela Tirana och långt bort mot bergen.

Jimmy, några fler tips till läsarna?

– Martyrkyrkogården, en bit utanför Tirana, med statyn Moder Albanien. Tiranans konstgjorda sjö och kanske Pyramiden, en gång byggd till Hoxhas ära och nu med en osäker framtid.

Det skymmer redan i Tirana. Om några timmar är restauranger och barer och caféer proppfulla med gäster.

Maten i Albanien påminner starkt om den i Grekland och Italien.

↑ **BOFAST.** Albanien har ett oförtjänt dåligt rykte, fastslår rikssvensken Lars-Johan Söderberg som sedan två år tillbaka bor med sin familj i Tirana.

Mycket sallader, pasta, fisk och stekar och vin.

Under de första dagarna här klarar man sig ofta i huvudet, när notan kommer. Kan det vara så här billigt?

– Det är otroligt billigt. Men då ska man också veta att en albansk statstjänsteman tjänar runt motsvarande 300 euro i månaden netto, förklarar rikssvenske Lars-Johan Söderberg som på uppdrag av SCB (motsvarar finländska Statistikcentralen) hjälper albanerna att uppgradera sitt statistikväsende, inför ett önskat EU-inträde.

Har han manne några bra restaurangtips?

– Det finns så otroligt många bra, inte minst i Blok-kvarteren. Den kanske bästa fiskrestaurangen heter Fiora, Juvenila är också väldigt bra på fisk.

– Så finns här en restaurang som heter Stephan Center och drivs av en alban, som talar flytande svenska. Den har bland annat goda hamburgare.

Gästfriheten är något de flesta utländska besökare i Albanien bär

med sig i minnet. Att inför ett besök lära sig lite albanska (språket består i själva verket av två dialekter – ge-giska i norr och toskiska i söder) är kanske en smula överkurs.

Men ett ord får man gång på gång användning för i detta säregna lilla

Balkanland med de leende och vänliga människorna:
– Faleminderit (Tack)!

TEXT & FOTO:
SÖREN VIKTORSSON
feature@ksfmedia.fi

Jultidens kryssningar

bokas nu!

En finsk KC-reseledare deltar alltid.

KC-lillajulskryssning till Tyskland

Nyhet! Avgång 14.11.2015 • 5 dgr • Finnlines
Helsingfors – Travemünde – Hamburg – Travemünde – Helsingfors
Gästartister: tangokungligheterna **JOHANNA DEBRECZENI** och **JOUNI KERONEN & LARRY'S BAND.**

www.kristinacruises.com/FIPJ1

Pris fr. **495 € / pers.**

HAV

Julkryssning till Tyskland

Avgång 22.12.2015 • 5 dgr • Finnlines
Helsingfors – Travemünde – Schwerin – Travemünde – Helsingfors

www.kristinacruises.com/FIJO2

Pris fr. **625 € / pers.**

På dessa kryssningar är hela båten bokad för Kristina Cruises kryssningsgäster!
I priserna ingår båtresor inkl. program, logi, halvpension, rundturer, transporter och KC-reseledartjänster.

Magisk julväntan i Belgien

Avresa 1.12.2015 • 4 dgr • M/S Modigliani
Bryssel – Antwerpen & Brygge – Bryssel

www.kristinacruises.com/SCH2

Pris fr. **1 095 € / pers.**

Julmarknadskryssning på Rhen

Avresa 11.12.2015 • 4 dgr • La Bohème
Strasbourg – Sankt Goarshausen – Rüdesheim am Rhein – Mainz & Nürnberg

www.kristinacruises.com/RIV44

Pris fr. **1 195 € / pers.**

Julkryssning i Belgien – Bryssel & Flanderns skatter

Avresa 22.12.2015 • 5 dgr • M/S Modigliani
Bryssel – Antwerpen & Brugge – Bryssel

www.kristinacruises.com/SCH3

Pris fr. **1 425 € / pers.**

Nyår i Nederländerna & på romantiska Rhen

Nyhet! Avresa 28.12.2015 • 7 dgr • M/S L'Europe
Amsterdam – Nijmegen – Krefeld – Köln – Königswinter – Rüdesheim – Mannheim & Heidelberg – Strasbourg

www.kristinacruises.com/RIV45

Pris fr. **1 895 € / pers.**

I priserna ingår flyg, kryssning med helpension, utflykter med finskspråkig guide enligt reseprogrammet samt KC-reseledartjänster.

FLOD

KRISTINA CRUISES

Gilla Kristina Cruises på Facebook:
www.facebook.com/KCristeilyt

Ytterligare information, beställning av broschyrer & bokning tfn **05 211 44** eller www.kristinacruises.com. Öppet må-fr kl. 9-17.

FAKTA

Albanien

- **Finländska medborgare** behöver inget visum för att besöka Albanien.
- **Från Helsingfors** till Tirana kan man ta sig med ett flertal flygbolag, bland andra Lufthansa via München och Turkish Airlines via Istanbul. Är man ute i tid brukar det gå flyg Helsingfors-Tirana t/r från omkring 250 euro.
- **In till staden** från Moder Teresa-flygstationen tar man sig enklast med taxi. Det är en resa på cirka 18 kilometer och kostar motsvarande ungefär 20 euro.
- **Den albanska valutan**, lek, går inte att växla till sig i Finland. På flygplatsen i Tirana finns växelkontor och det finns också många sådana inne i själva staden.
- **För en euro** fick man i mitten av oktober 139 lek.
- **Hotellpriserna** i Albanien är modesta, men räkna inte med riktigt samma goda service som hemma. Standarden förbättras dock och det är oftast rent och snyggt och vänlig personal. Ett enkelrum

på ett bra turistklasshotell i Tirana kostar ungefär 35-40 euro och ett dubbelrum 50-60 euro. Boknings-sajterna har ett stort utbud.

- **En halvliter** inhemskt öl kostar cirka 200-250 lek (1,40-1,70 euro). En karaff inhemskt vin kostar runt 700 lek (4,90 euro). Räkna med 300-400 lek (2,10-2,80 euro) för en förrätt och 700-900 lek (4,90-6,20 euro) för huvudrätt.
- **Dricks** är inget krav men man kan gott avrunda notan uppåt.
- **Yngre albaner** talar rätt hyfsad engelska. Eftersom många gästarbetat utomlands förekommer även italienska och grekiska (det finns dessutom en grekisktalande minoritet i landet).
- **Albanien** är generellt ett säkert land att turista i och brott mot utländska besökare är sällsynta. Däremot får man vara beredd på minst sagt häftig trafik med hisnande omkörningar.
- **Exempel på** prisvärda produkter är basilika, oregano, torkad chili, etc. Broderade blusar och virkade eller broderade dukar är också billiga, liksom cigaretter och t.ex. Skanderbeg brandy.

KOLUMN

MARINA HOLMBERG
chefredaktör för Västra Nyland

En dold pärla

● Varför Albanien? Den frågan ställde många innan jag åkte i väg till det land som under decennier var Europas mest slutna. Landets mångåriga kommunistiske diktator Enver Hoxha dog för trettio år sedan. Efter det har landet så småningom öppnats upp. Nu vill man satsa fullt ut på turismen som en viktig näringsgren. Man månar om en hållbar utveckling, landets viktigaste trumfkort, naturen får inte förstöras. Ett lyckat exempel på hur man kan bevara det gamla men ändå utveckla finns i staden Elbasan. Där finns en medeltida borg, innanför murarna finns kaféer och restauranger, en idé som Raseborgs slott i Raseborg eller Kastelholms slott på Åland gärna kunde anamma för att ge ett mervärde åt besökarna. Det kommunistiska arvet kan man inte bli kvitt, och ska inte.

För att förstå dagens samhälle behöver man känna till historien – också samtidshistorien även om den ännu känns för nära och traumatiserande.

Landets nuvarande premiärminister Edi Rama har ett sunt synsätt på hur man kan göra upp med kommunismen utan att förtiga den. I centrala Tirana finns regeringens högsäte, statsrådsborgen. Tidigare omgavs den av höga murar. De har nu rivits. Borgens första våning är öppen för besökare och där kan man få en glimt av det kommunistiska arvet. I ett rum har man ställt ut pryglar man hittat efter kommunismens fall. Här finns kranar, små bordsringklockor, durkslag, matskedar, rep i olika tjocklekar och kulörer, tygpakar... Allt i stora mängder ifall fienden slog till.

I två rum snurrar filmer, den ena visar ledarens möten med sina gelikar från Kina, Nordkorea, Sovjetunionen, i den andra filmen får man bland annat se barns skolgång och deltagande i olika pionjärläger. En annan rest från kommunisttiden är de många bunkrarna som finns i naturen. Det skulle finnas en bunkerplats för alla. Naturen är varierande, det finns mycket berg, men också lummig skog och kust. En tur i bergen är en hisnande naturupplevelse. De små vägarna, som inte egentligen

är byggda för bilar, ringlar sig fram längs klippiga bergsryggar och djupa raviner. Givetvis utan några som helst skyddsräcken.

Bergsbyn Voskopoja, som ligger 1160 meter över havet, har cirka 800 invånare. Här samlas byns män bokstavligen vid pumpen mitt i byn för att tappa det klara källvattnet. Mitt bland byns många gamla kyrkor kan man möta en 75-årig fåraherde som vallar sina får och som tar sig tid att berätta sin historia för besökare. Turismutvecklingen i byn, som har sina rötter i 1300-talet, får EU-stöd för att utvecklas.

Albanien med sin mångfaceterade historia och sin vida natur i kombination med en låg prisnivå med god kvalitet är redan en turispärla.

” Här finns kranar, små bordsringklockor, durkslag, matskedar, rep i olika tjocklekar och kulörer, tygpakar...

EN DAG ELLER TVÅ I TALLINN.

Under hösten är Tallinn fullt av både utställningar, teater, dans och evenemang. Ta pulsen på staden i dess trevliga kaféer och restauranger. Reservera en dag eller två för en citysemester på andra sidan Finska viken. Under båtresan med m/s Finlandia kan du njuta av skördetidens delikatesser och göra förmånliga uppköp samt lyssna på levande musik.

Dagskryssning fr. **19 €/pers** | Hotellresa Hotel Nordic Forum fr. **55 €/pers/i dbl.rum/dygn**
Från priserna gäller t.o.m. 27.12.15.

BOKA DIN RESA
på tfn 06000 4300
(1,75 €/samtal+lna/msa)

eckeroline.fi

ECKERÖ **LINE**

Bonus på resor och inköp ombord.